

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-7-95-16>

УДК 81'255.4:004.032.6

Микитюк І.М.¹, Атітян А.І.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ СЕРІАЛУ «БРІДЖЕРТОНИ»

Анотація. Запропонована стаття присвячена дослідженню особливостей застосування перекладацьких трансформацій у процесі відтворення емоційно-оцінної лексики в аудіовізуальному перекладі американського серіалу «Бріджертони» українською мовою. Аудіовізуальний переклад трактується фахівцями як переклад вербального супроводу до відеоряду з метою забезпечення такого самого впливу на реципієнта, який справляє оригінальний текст. Під емоційно-оцінною лексикою ми розуміємо таку, яка позначає почуття, емоції, настрої та ставлення мовця до об'єктів навколишнього світу. У процесі відтворення емоційно-оцінної лексики американського серіалу «Бріджертони» українською мовою спостерігається використання значної кількості перекладацьких трансформацій, серед яких кількісно переважають заміни (60%). Вилучення складають 28%, перестановки – 9,2%, додавання – 2,8%. Серед заміни (60%) переважають граматичні заміни (22,2%); 21,7% складає прийом компенсації, 8,7% – лексичні заміни, 7,4% – антонімічний переклад.

Ключові слова: аудіовізуальний переклад, емоційно-оцінна лексика, перекладацькі трансформації, серіал «Бріджертони», таймінг.

Mykytiuk Iryna, Atitian Andriiana

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

TRANSLATION TRANSFORMATIONS IN THE PROCESS OF EMOTIONAL EVALUATIVE VOCABULARY RENDERING IN AUDIOVISUAL TRANSLATION OF A DRAMA SERIES «BRIDGERTON»

Summary. The topicality of the presented article is stipulated by an active interest of modern linguists in the issues of audiovisual translation investigation and emotional evaluative vocabulary rendering as the number of serials in English is constantly rising and the necessity for their adequate translation is continuously increasing. The novelty of our research lies in the fact that an attempt to analyze peculiar techniques of rendering emotional evaluative vocabulary used in a popular Netflix drama series *Bridgerton* (2020) has been made for the first time. The tasks of the given article are to define audiovisual translation and to analyze translation transformations used in the process of rendering emotional evaluative vocabulary in audiovisual translation of the *Bridgerton* series. The investigation is based on 739 emotional evaluative lexemes singled out from 8 episodes of Season 1 Netflix drama series *Bridgerton* (2020) and their translations into Ukrainian by *HDrezka Studio*. The findings obtained in the result of quantitative and contrastive analyses allow us to conclude that in the course of audiovisual translation of emotional evaluative vocabulary in the *Bridgerton* series, various translation transformations have been employed. The key one is transposition which makes up 60% of all the transformations. Next in quantity is omission which comprises 28%, followed by replacement / permutation (9,2%) and addition (2,8%). Within transposition (60%) grammatical transposition prevails (22,2%); compensation makes up 21,7%, lexical transposition – 8,7%, antonymic translation – 7,4%. This may be explained by the necessity to ensure the analogous effect from the translation as is meant by the original audiovisual text or product, as well as to avoid redundancy. Furthermore, the translator's choice is influenced by both linguistic (analytical type of English and synthetical one of Ukrainian) and extralinguistic factors, as well as other limitations such as timing and preservation of articulation. The prospects of further research may be connected with investigation of gender aspect of translation transformations in audiovisual translation of the drama series *Bridgerton* or the study of techniques for rendering emotional evaluative lexis in another audiovisual or printed text.

Keywords: audiovisual translation, emotional evaluative vocabulary, translation transformations, drama series *Bridgerton*, timing.

Постановка проблеми. Завдяки процесу глобалізації та стрімкому розвитку цифрових технологій, все більшої популярності сьогодні набуває новий напрям перекладознавства – аудіовізуальний переклад.

Беручи до уваги синтетичну природу кіномистецтва, Н. А. Матківська стверджує, що «переклад аудіовізуальної продукції направлений на одночасну матеріалізацію як вербальних/невербальних структур (діалоги, коментарі, жестикуляція), так і візуально-звукових компонентів (загальна атмосфера відеосюжетів)» [3, с. 148].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання перекладу аудіовізуальної продукції, його особливостей та проблем виступали об'єктом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема Л. Богуцького, Е. Бруздзяк, В. Горшкової, М. Вербицької, Г. Денисова, І. Гамб'єр, Г. Готліб, Г. Люкен, П. Оперо, Л. Перез-Гонзалес, А. Ремель, Дж. Д. Сандерсон та інших.

Останнім часом питанням емоційності та оцінності приділяється все більше уваги в мовознавчих студіях: дослідники відносять цю проблему до першочергових завдань антропоцентричної

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4502-7605>

лінгвістики (праці Ю. Д. Апресяна, О. М. Вольф, А. М. Гладкової, В. М. Телії, В. І. Шаховського, А. Вежицької та ін.).

Особливості використання у мовленні емоційно-оцінної лексики та шляхи її трансляції мовою перекладу вивчалися такими мовознавцями як: С. С. Єрмоленко, який описував процеси меліорації тексту оригіналу в художньому перекладі; Н. А. Лук'янова, яка розглядала семантику і функції експресивних одиниць; Н. Бойко, яка виокремила семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти експресивних одиниць. На емоційно-оцінних назвах осіб у системі художніх зображальних засобів мови зосереджувала увагу Л. П. Жаркова.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз особливостей відтворення емоційно-оцінної лексики на матеріалі аудіовізуального перекладу нового популярного американського костюмованого серіалу від Netflix «Бріджертони» (2020 р.) українською мовою ще не проводився, в чому вбачаємо новизну нашого дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей перекладу емоційно-оцінної лексики у процесі аудіовізуального перекладу серіалу «Бріджертони».

Виклад основного матеріалу. Як відомо, серіал – це аудіовізуальний твір, що складається з багатьох частин (серій), які можуть бути об'єднані спільною темою. Розглянемо основні характеристики американського костюмованого серіалу від Netflix «Бріджертони».

Після своєї прем'єри на Різдво, 25 грудня 2020, серіал став миттєво популярним і отримав 82 мільйони переглядів за перший місяць від дня релізу. Про це повідомляє *Kyiv Live* з посиланням на *BBC Україна* [7].

Сюжет серіалу відтворює альтернативну реальність життя початку XIX століття, схожу на романи Джейн Остін через свою консервативність та канони, які не можна порушувати юним леді. За сюжетом, представники аристократичної лондонської родини Бріджертонів вирізняються своїм розумом і красою. Та коли настає час для заміжжя старшої доньки Дафни, популярність цієї родини може або різко похитнутись, або ж стрімко злетіти, що залежатиме від чуток, які поширюються завдяки лондонській пліткарці леді Віслдаун. Ця леді не боїться розповсюджувати «новини» навіть про її величність королеву, зберігаючи при цьому повну анонімність [4].

Незважаючи на любовну сюжетну лінію, яка переважає, у серіалі також порушується низка важливих соціальних питань: боротьба за права жінок, расова дискримінація, фемінізм (Елоїза мріє навчатися в університеті та бути письменницею), проблеми у королівській сім'ї.

Зазначимо, що багато глядачів незадоволені появою темношкірих акторів у серіалі і вважають це свідченням історичної недостовірності картини: королева Шарлотта, лорд Гастінгс, його тітка, фрейліни зображені темношкірими, що було б неприпустимим на той час. Однак, це прояв політики толерантності Netflix.

Багато елементів культури відтворені правильно, однак костюми героїв піддаються нищівній критиці за свою невідповідність моді початку XIX ст., особливо через яскраві кольори суконь

дівчат родини Фезерінгтон. Проте, такі культурні аспекти, як бокс на кулаках та азартні ігри повністю відбивають бум тієї епохи.

Відгуки глядачів щодо українського перекладу є переважно схвальними (*Дубляж супер! Дуже вдячна за нереально крутий дубляж українською. Окрема подяка за український переклад. Це як мед для вух. Але переклад хороший! Щиро дякую за українськомовний дубляж! Душа радіє!)) дякую за дуже якісне озвучення українською!* тощо [8]).

Проаналізуємо перекладацькі трансформації, застосовані у процесі аудіовізуального перекладу емоційно-оцінної лексики для досягнення її адекватного відтворення.

У праці «Мова та переклад» Л. Бархударов наводить таку класифікацію трансформацій: «1) перестановки: зміна порядку розташування компонентів складного речення, а також зміна місця слів і словосполучень; 2) заміни: компренсація, синтаксичні заміни в структурі складного речення, заміна частин мови, компонентів речення та словоформи, заміна причини на наслідок (і навпаки), конкретизація, генералізація, членування і об'єднання речень, антонімічний переклад; 3) вилучення; 4) додавання» [1, с. 190]. Науковець також зазначає, що згадані вище перекладацькі трансформації, зазвичай, комбінуються. Саме цієї класифікації будемо дотримуватися у цій розвідці.

Розглянемо трансформації у процесі аудіовізуального перекладу 739 одиниць емоційно-оцінної лексики детальніше.

Перестановка. Перекладач може змінювати порядок слів або словосполучень, частин речення або цілих речень у тексті. Нами було виявлено 23 випадки перестановки порядку слів, 45 – перестановки частин речення.

Одинадцять прикладів перестановки порядку слів пов'язано з уживанням в англійській мові присвійного відмінку (*possessive case*), наприклад: «*A glimmer of displeasure ... and a young lady's value plummets to unthinkable depths*» [5] – «*Натяк на невдоволення ... і цінність юної леді паде на саме дно*» [8]; «*She has named Daphne as the season's Incomparable*» [5] – «*Вона пише, що Дафні фаворитка сезону*» [8].

Серед перестановок частин речення спостерігаємо інверсію (перестановка підмета та присудка): «*But as we know, the brighter a lady shines, the faster she may burn*» [5] → «*Але ви знаєте, що чим яскравіше сяє леді, тим швидше вона може згоріти*» [8].

Також обставина або додаток може вільно пересуватися на початок або середину речення: «*Mary Edgcombe wore a similar shade last season*» [5] – «*В Мері Еджкоум минулого сезону був подібний відтінок*» [8]; «*I can think of worse matches for Daphne than a duke*» [5] – «*Герцог не найгірша партія для Дафни*» [8].

Це пов'язано з тим, що в українській мові порядок слів не є фіксованим.

Заміни, за спостереженнями А. В. Мамрак, полягають у вживанні однієї мовної одиниці замість іншої і бувають граматичними (форма слова, частина мови, члени речення, типи речення) та лексичними (конкретизація, генералізація). До замін також відносяться антонімічний пере-

клад та компенсація [2, с. 108–111]. Наведемо приклади кожного типу заміні.

Грамматичні заміни. Розпочнемо аналіз граматичних заміні у перекладі емоційно-оцінної лексики з форм множини/однини іменника, які замінюються на відповідно однину/множину. Таких заміні ми виявили 56, наприклад: «*Every eligible lady of breeding dressed in some lavishly trimmed frock, bloodthirsty **mamas** at their side and wary **fathers** making arrangements for only the most advantageous of **matches***» [5] – «Дівуця в якісь недолугій сукні, біля неї її кровожерна **матуся** і насторожений **татусь**, ретельно підбирають їй **пару**» [8].

З прикладу ми бачимо, що емоційно-оцінні сполучення прикметників та іменників в формі множини були замінені перекладачем на відповідну форму однини: «*bloodthirsty **mamas***» – «кровожерна **матуся**», «*wary **fathers***» – «насторожений **татусь**», «*the most advantageous of **matches***» – **пару**».

Приклад заміни однини на множину спостерігаємо у наступному фрагменті: «*Every presumptuous mother in town will leave me alone, and every **suitor** will be looking at you*» [5] – «Кожна **матуся** в місті дасть мені спокій, а всі **наречені** дивитимуться на вас» [8].

Словосполучення «*every **suitor***» відтворено відповідником «*всі наречені*», що звучить природніше мовою перекладу, ніж можливе «*кожен наречений*».

Однак, найбільше заміні виявлено нами серед частин мови – 80 прикладів:

– прикметник → дієслово: «*Indeed, a love as pure as what **Mama** and **Papa** once shared, if we are so **fortunate***» [5] – «Така чиста, як в **тата** з **мамою**, якщо нам **пощастить**» [8]; «*I'm quite **parched***» [5] – «Мені хочеться **пнути**» [8];

– прикметник → іменник: «*She has named **Daphne** as the season's **Incomparable***» [5] – «Вона пише, що **Дафні** **фаворитка** сезону» [8]; «*You are known to be quite **charitable***» [5] – «Ви відома **благодійниця**» [8];

– іменник → дієслово: «*If you desired an **introduction**, madam, I do believe accosting me to be the least civilized of ways*» [5] – «Якщо хочете **познайомитися**, то так чіплятися не найбільш цивілізований спосіб» [8]; «*It seems our diamond requires a closer **inspection***» [5] – «Здається, до нашого діаманту треба **придивитися** ближче» [8];

– іменник → прислівник: «*These pages certainly report on the viscountess's family with much **indulgence**, indeed*» [5] – «На цих сторінках дуже **схвально** відгукуються про родину **віконтеси**» [8].

Приклад нижче ілюструє цікаве рішення перекладача, який з невідомих причин змінив граматичний час усього речення з минулого на майбутній, хоча дія (візит до королеви) вже відбулася: «*simplered and minced – буду*». До того ж, бачимо модуляцію значення цих дієслів: їхні словникові еквіваленти є відповідно «удавано посміхатися» та «дріботити (швидко йти дрібними кроками)»: «*I merely **simplered and minced** in a pretty dress like everyone else*» [5] – «Я просто **буду** у розкішній сукні як і всі інші» [8]. Прикладів заміні граматичного часу виявлено чотири.

Також, 16 простих речень, виписаних нами зі скриптів, об'єднуються і вимовляються з інто-

нацією складних (наразі, субтитри або скрипти серіалу українською мовою відсутні), наприклад: «*Now I know. You and I were destined for each other*» [5] – «Тепер я знаю, що ми створені один для одного» [8].

Наведемо приклад членування складного речення на декілька простих (8 фрагментів): «*It follows that Lady Featherington is to receive what she has always desired: the season's true Incomparable living under her own roof*» [5] – «Леді Фезерінгтон мабуть у захваті. Вона має те, чого завжди хотіла. Краща фаворитка сезону у неї вдома» [8].

Як ми вже зазначали раніше, трансформації часто поєднуються в одному реченні. Так, у прикладі вище окрім заміни складного речення на прості також бачимо додавання (у захваті), вилучення (*It follows that*), модуляцію (*to receive – має; under her own roof – у неї вдома*), заміну частини мови (*Incomparable – фаворитка*), перестановку слів у межах словосполучення (*season's true Incomparable – краща фаворитка сезону*).

Попри низку складних перетворень, кількість складів в оригінальному уривку (38) майже повністю збігається з текстом перекладу (36), зберігаючи при цьому відповідний таймінг.

«*Should it have anything to do with the unpaid balance you left on our betting books last winter?*» [5] – «Це ж не пов'язане з невиплаченими боргами клубу?» [8].

У цьому прикладі складне речення не поділяється на прості, а спрощується до простого, завдяки вилученню надлишкових слів та антонімічному перекладу (*should it have anything to do – це ж не пов'язане*). Незважаючи на те, що просте речення тепер майже вдвічі коротше за оригінальне, таймінг збережено завдяки подовженій вимові обох звуків [у] у слові «клубу».

Таким чином ми виявили, що граматичні заміни форми слова, частин мови, граматичного часу та типу речень є характерними для аудіовізуального перекладу емоційно-оцінної лексики серіалу «Бріджертони», що допомагає досягти адекватного перекладу, беручи до уваги таймінг та зважаючи на природніше звучання.

Лексичні заміни полягають у заміні лексичних одиниць вихідної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їхніми словниковими еквівалентами [2, с. 109].

Явище конкретизації не є характерним для перекладу емоційно-оцінної лексики серіалу, що досліджується, оскільки налічує всього 8 прикладів: «*You give far too much credit to some anonymous **scribbler***» [5] – «Не варто довіряти думці якоїсь анонімної **пліткарки**» [8].

Словниковий еквівалент лексеми з негативним значенням *scribbler* – це «писака», без вказівки на стать особи. У перекладі його відтворено фемінітивом *пліткарка*, хоча з контексту зрозуміло, що вона і є газетною писакою.

«*Well, let us hope Miss Thompson is more presentable than the legions of unkempt **animals** she has spent her entire life – tending to back home*» [5] – «Будемо сподіватися, на вигляд міс Томпсон краща за легіони брудних **свиней**, про яких вона дбала» [8].

У наведеному прикладі цей прийом проілюстровано родо-видовим відношенням лексем

«тварина – свиня», характерним для будь-якої мови. Вилучення значного уривку тексту зумовлене прагненням перекладача усунути надмірності, оскільки за кількістю складів ці репліки майже ідентичні (32 та 31 склад відповідно).

Найчастотнішою лексичною заміною виявляється генералізація, її вжито 56 разів, наприклад: «...there is but one thing that humbles even the most highly-regarded members of our dear ton ... a scandal!» [5] – «але навіть **найбільш бездоганных людей** може скомпрометувати одне – скандал» [8].

Так, в оригіналі під сполученням *members of our dear ton* мається на увазі члени сімей Бріджертон та Фезерінгтон, між якими відбувається головне суперництво за найвишнього нареченого. Також словник *Collins Dictionary* окрім значення «тонна – міра ваги», яке не підходить за контекстом, подає також і значення «*style, fashion, or distinction*» [6]. У перекладі це поняття відтворено загальною лексемою «люди».

У наступному прикладі фраза «*to don her own slippers*» дослівно перекладається, як «взути кімнатні туфлі», однак перекладач обрав загальне поняття – «взутися», адже взути можна і чоботи, і босоніжки, і сандалії, тощо: «*Is Miss Thompson so high in her instep that she's unable to don her own slippers?*» [5] – «У міс Томпсон такий високий підйом, що вона **взутися** сама не може?» [8].

Однак, попри те, що репліка українською мовою виглядає коротшою, вимовляється вона на 3 секунди швидше за оригінальну, і глядачу чути англійський текст після завершення її звучання. Кількість складів в обох реченнях приблизно однакова – 20 в тексті оригіналу та 22 в тексті перекладу. Припускаємо, що репліка англійською звучить довше завдяки тому, що містить низку дифтонгів, які утворюють один склад, але містять два голосних звуки, що потребує більше часу на вимову, наприклад, в таких словах: *high* – [hai], *unable* – [ʌ'neɪbl], *own* – [aʊn].

У прикладі нижче бачимо, як конкретні лексеми мови оригіналу «ніколи не заповдія шкоди ні тварині, ні жінці» трансформуються в узагальнене «ніколи нікому не нашкодив»: «...never hurt **an animal or a woman**, and is even a decent shot» [5] – «...ніколи **нікому** не нашкодив і має чудову репутацію» [8].

Антонімічний переклад. Сутність цієї заміни полягає у трансформації стверджувальної конструкції в заперечну або навпаки. Такі заміни виявилися досить частотними у досліджуваному перекладі і склали 55 випадків, наприклад: «*Arrogant? Most definitely*» [5] – «Гордий? **Без сумніву**» [8]; «*There is nary a gentleman here who would not take your hand*» [5] – «Та тут **кожен хоче з тобою потанцювати**» [8]; «*You give far too much credit to some anonymous scribbler*» [5] – «**Не варто довіряти думці якоїсь анонімною пліткарки**» [8].

У першому прикладі позитивний прислівник «*definitely*» відтворюється в українському перекладі іменником «сумнів» із негативним прийменником «без». У другому прикладі спостерігаємо подвійне заперечення «*nary (not one) ... would not take your hand*», тобто «немає нікого, хто не хотів би». Оскільки українською це звучить дещо

обтяжливо, перекладач вирішив застосувати антонімічний переклад, замінивши цю конструкцію на стверджувальну: «*кожен хоче*». Наступний приклад є результатом актуалізації причинно-наслідкових зв'язків у тексті оригіналу та перекладу, оскільки дослівний переклад з англійської «*ти занадто довіряєш*» є свідченням негативної якості, тому в перекладі одразу подано пораду, як цього позбутися: «*не варто довіряти*».

Як бачимо, антонімічно можуть відтворюватися дієслова, прислівники та прикметники.

Компенсація. Цей перекладацький прийом застосовується, коли елементи тексту вихідної мови не мають еквівалентів у мові перекладу. Компенсація використовується через відсутність відповідних еквівалентів (мовних відповідоностей), розходження у значенні слів у двох мовах, для вираження особливостей діалекту або індивідуального мовлення тощо [2, с. 111–112].

Цей прийом виявився одним із найчастотніших у досліджуваному перекладі і складає 160 випадків. Наведемо декілька прикладів: «*His lineage is legitimate*» [5] – «Шанована **родина**» [8].

Дослівно ця фраза перекладається як «його родовід законний», що звучить українською дещо неприродно, тому трансформована у більш прийнятний для українського глядача варіант.

Погоджуємося, що дивним звучав би і дослівний переклад фрази у прикладі нижче як «*милуйтеся і нехай все, що світиться (сяє), переповнить вас!*»: «*Feast your eyes above and allow all that is radiant to overwhelm you!*» [5] – «**Підніміть ваш погляд і хай вас переповнять емоції!**» [8].

Оскільки йдеться про нове освітлення Воксхола, де відбувається бал, влаштований леді Данбері, варто було б трактувати значення лексеми «*radiant*», як «джерело світла», замість заміни її на лексеми «емоції». Пропонуємо використати інший варіант – «*і хай вас наповнить світло*».

Цікавою видається і компенсація архаїчних реалій того часу «*bucks and pinks*», що позначають чарівних і дотепних лондонських модників і франтів: «*pink*» означає супермодного денді, а «*buck*» – більш агресивну натуру, що постійно знаходиться у пошуках задоволення, сексу, випивки та гострих відчуттів: «*Someone must guard my poor sister from the bucks and pinks, ensure her virtue remains free of any kind of defilement*» [5] – «Хтось же ж має охороняти мою сестру від **чужих зазіхань**, щоб її честь залишилася незалічаною» [8].

Через відсутність потрібного еквівалента в українській мові перекладач вдався до прийому компенсації і не знайшов кращого варіанта, як відтворити цей емоційно-оцінний фрагмент словосполученням «чужі зазіхання», що зовсім не відтворює стилістичне навантаження висловлювання. Пропонуємо замінити його на ближчі за змістом лексеми «*від денді та франтів*».

Робота перекладача ускладнюється ще більше, коли слово просто відсутнє у словнику, на кшталт лексеми «*climp*»: «*Of knocking the climp flat out?*» [5] – «**Нокаутувати виродека?**» [8].

З контексту відео розуміємо, що це стосується Лорда Бербрука, який своїми нестерпними залицяннями викликав таке роздратування Дафни Бріджертон, що вона дала йому ляпасу (нокаутувала), від якого він упав і відключився (*knocking*

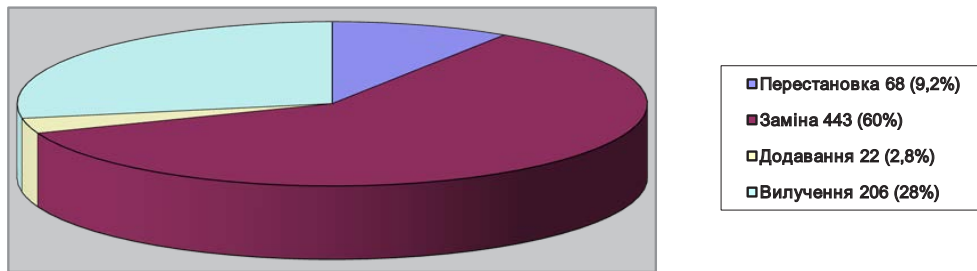

Рис. 1. Результати перекладацького аналізу під час дублювання

Джерело: розроблено авторами

flat out). Свідком цього став Саймон Гастінгс, який і назвав лорда у такий спосіб. Припускаємо, що лексема «*climp*» може означати набридливу дурнувату людину, яка не хоче виконувати те, що їй кажуть (залишити дівчину в спокої). Образливе значення лексеми «*climp*» відтворене перекладачем емоційно-оцінною лексемою «виродок».

Отже, компенсація виявилася невід'ємним елементом перекладацьких трансформацій для адекватного відтворення тогочасних реалій із залученням культурно адаптованої лексики.

Додавання. Цей прийом використовується для подолання невиразності семантичних компонентів. Він виявився не досить поширеним явищем у перекладі емоційно-оцінної лексики серіалу «Бріджертони» і налічує 22 приклади: «*And so, whilst I appreciate your most gracious invitation*» [5] – «Щиро вдячний за запрошення, Леді Данбері» [8].

Приклад вище ілюструє застосування протилежних прийомів – додавання («щиро» та «Леді Данбері») і вилучення («gracious» та «And so, whilst I») з метою трансформувати репліку у природнішу для українського глядача, оскільки фраза «щиро вдячний» звучить українською звичніше, ніж фраза «щире запрошення».

Вилучення. У процесі перекладу вилучення – це видалення надлишкових слів для усунення надмірності, уникнення явищ, не властивих мові перекладу та для забезпечення конкретності. Цей прийом виявився найуживанішим серед усіх застосованих перекладацьких трансформацій, оскільки налічує 206 прикладів. Розглянемо деякі з них: «*Surely another rumour provided by that vicious, scandal-mongering writer*» [5] – «Ще одне твердження цієї скандальної авторки» [8].

З прикладу вище бачимо, що прийом вилучення було вжито чотири рази в межах одного речення, саме це і пояснює його частотність у перекладі серіалу. Двічі було вилучено емоційно-оцінні епітети пліткарки – «*vicious, mongering*». Вважаємо таке рішення перекладача цілком логічним, оскільки згадана особа достатньо охарактеризована з негативного боку.

У двох прикладах нижче спостерігаємо вилучення надлишкових граматичних конструкцій, які не існують в українській мові (*might feel*

like, may have been): «*...what it might feel like to have one's entire life reduced to a single moment*» [5] – «...коли все твоє життя зводиться до однієї миті» [8]; «*She made quite an impression... however fleeting it may have been*» [5] – «Так вона справила враження, хоч і нетривале» [8].

Непритаманним українській мові є також і дослівний переклад «я повністю підписуюсь під вірою», який було вдало замінено на «я вірю»: «*I am fully subscribed to the belief that reformed rakes make the very best of husbands*» [5] – «А я вірю, що колишні бабії – найкращі з чоловіків» [8].

Таким чином, з наведених прикладів ми бачимо, що використання прийому вилучення є цілком виправданим для мети досягнення еквівалентності перекладу та належного впливу на глядача.

Спробуємо узагальнити отримані результати на рис. 1.

Висновки і пропозиції. Результати кількісного та порівняльного аналізів дозволяють нам дійти висновку, що під час аудіовізуального перекладу емоційно-оцінної лексики з серіалу «Бріджертони» використовуються різноманітні трансформації, але переважаючою перекладацькою трансформацією виступають заміни (60%). Вилучення складають 28%, перестановки – 9,2%, додавання – 2,8%. Серед заміни (60%) переважають граматичні заміни (22,2%); 21,7% складає прийом компенсації, 8,7% – лексичні заміни, 7,4% – антонімічний переклад.

Це пояснюється необхідністю забезпечити реципієнта перекладу ефектом, аналогічним тому, який справляє оригінальний аудіовізуальний твір, і позбавитися надлишковості. Окрім того, на вибір способу перекладу впливають як лінгвістичні (аналітичний тип англійської та синтетичний української), так і екстралінгвістичні чинники та обмеження через особливості цього виду перекладу, на кшталт таймінгу або збереження артикуляції.

Перспективами подальших досліджень може стати вивчення гендерного аспекту перекладацьких трансформацій в аудіовізуальному перекладі серіалу «Бріджертони» або ж дослідження таких трансформацій у процесі відтворення емоційно-оцінної лексики на матеріалі іншого аудіовізуального чи друкованого твору.

Список літератури:

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. Москва : Международные отношения, 1975. 240 с.
2. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 304 с.

3. Матківська Н. А. Питання методології дослідження аудіовізуального перекладу. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. № 3. С. 147–152.
4. Чому серіал «Бріджертони» підкорив весь світ. URL: https://kino.24tv.ua/serial-bridzhertoni-netflix-tsikavi-fakti-syuzhet-treyler_n1515972
5. Bridgerton. URL: <https://sublikescript.com/series/Bridgerton-8740790/season-1>
6. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com>
7. *Kyiv Live*. URL: https://kyivlive.com.ua/publication/absolyutnyj_rekord_menshe_nizh_za_misyacz_serial_bridzhertony_podyvylys_ponad_82_miljony_simej_16710
8. UASerials. URL: <https://uaserials.pro/2401-bridzhertony.html>

References:

1. Barhudarov L. S. (1975) *Yazik i perevod. Voprosy obshchey i chastnoy teorii perevoda* [Language and translation. Issues on general and specific theory of translation]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniya.
2. Mamrak A. V. (2009) *Vstup do teorii perekladu: navchalnyi posibnyk* [Introduction to Theory of Translation]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury.
3. Matkivska N. A. (2015) *Pytannia metodolohii doslidzhennia audiovizualnoho perekladu* [On methodology of audiovisual translation studies]. *Naukovyi visnyk Drohobyskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Ser.: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*, no. 3, pp. 147–152.
4. Chomu serial «Bridzhertony» pidkoryv ves svit [Why *Bridgerton* series conquered the whole world]. Available at: https://kino.24tv.ua/serial-bridzhertoni-netflix-tsikavi-fakti-syuzhet-treyler_n1515972
5. Bridgerton. Available at: <https://sublikescript.com/series/Bridgerton-8740790/season-1>
6. Collins Dictionary. Available at: <https://www.collinsdictionary.com>
7. *Kyiv Live*. Available at: https://kyivlive.com.ua/publication/absolyutnyj_rekord_menshe_nizh_za_misyacz_serial_bridzhertony_podyvylys_ponad_82_miljony_simej_16710
8. UASerials. Available at: <https://uaserials.pro/2401-bridzhertony.html>